

İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İlköğretim Müfettişlerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi

Gökhan DÖNMEZ^{1*}

Gönderilme Tarihi: 22 Kasım 2021 Kabul Tarihi: 22 Aralık 2021
DOI: 10.52974/jena.1027385

Öz:

Bu çalışmada, öğretmenlerin, ilköğretim müfettişlerinin, rehberlik, teftiş ve olumlu duygular geliştirmelerine ilişkin tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda çalışmada verileri toplamak için Sümbül ve İnandı (2005) tarafından geliştirilen 20 maddelik ölçekten yararlanılmıştır. Araştırma yöntemi nicel yöntem olarak betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Mersin ili Erdemli ilçesinde seçilen 3 ilkokul, 2 ortaokul ve 2 anaokulunda görevli olan toplam 129 öğretmen oluşturmaktadır. Ölçekle elde edilen veriler, yüzde, frekans, ortalama, standart sapma, t testi ve tek yönlü varyans analizi (anova) ile çözümlenmiştir. Anaokulu, ilkokul ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin, ilköğretim müfettişlerinin, rehberlik, teftiş ve olumlu duygular geliştirmelerine ilişkin genel tutumları "kararsızım" şeklinde olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, müfettiş, teftiş, tutum.

Abstract:

In this study, it has been tried to determine the attitudes of teachers and primary school inspectors towards guidance, inspection and developing positive emotions. In this context, a 20-item scale developed by Sümbül and İnandı (2005) was used to collect data in the study. As a research method, descriptive survey model was used as a quantitative method. The study group of the research consists of a total of 129 teachers working in 3 primary schools, 2 secondary schools and 2 kinder gartens selected in the Erdemli district of Mersin province in the 2018-2019 academic year. The data obtained from the scale were analyzed by percentage, frequency, mean, standard deviation, t-test and one-way analysis of variance (anova). The general attitudes of teachers working in kindergarten, primary and secondary schools and primary education inspectors towards guidance, inspection and developing positive emotions were "I am undecided".

Keywords: Teacher, inspector, inspection, attitude.

Atf:

Dönmez, G. (2021) İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin ilköğretim müfettişlerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *International Journal of Education and New Approaches*, 4(2), 129-140. <https://doi.org/10.52974/jena.1027385>

¹Ministry of Education, Turkey. Orcid ID: 0000-0002-4196-8187

*Corresponding Author: gokhandonmez007@gmail.com

GİRİŞ

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda, “*Öğretmenlik, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler, bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler. Öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır. Yukarıda belirtilen nitelikleri kazanabilmeleri için, hangi eğitim kademesinde olurlarsa olsun, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması esastır.*” biçiminde yasal güvence altına alınmıştır. Bu kanunda yer alan tanımlar öğretmenliğin genel sınırlarını çizmektedir.

Tanımda belirtildiği üzere ihtisas mesleği olması, bu mesleğin hizmet öncesinde uzmanlık eğitimi gerektirmesini ifade eder (Özdemir & diğ. 2005). Bununla birlikte, öğretmenlik mesleği, mesleğin özelliği gereği, hizmet öncesinde edinilen bilgilerin sürekli yenilenmesini ve güncellenmesini de zorunlu kılmaktadır. Değişen şartlar ve koşullar karşısında bireysel ihtiyaçlar ve beklentiler değişmekte, hızla değişen dünyada öğretmenlik mesleğinin anlamlılığını sürdürmesi, bu değişime hem ayak uydurmasına hem de öncülük etmesine bağlı olmaktadır. Bu durum ise, öğretmenlerin kendilerini sürekli yenilemelerine ve hizmet öncesinde kazanılan bilgilerin hizmet içinde ve sonrasında da sürdürülmesine bağlıdır.

Öğretmenlik mesleği için gerekli uzmanlık eğitimi, üniversiteler bünyesindeki eğitim fakülteleri tarafından sağlanmaktadır. Eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme lisans programları ise genel çerçevede Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından düzenlenmektedir. Özellikle, eğitim fakültelerinin niteliğinin artırılması ve akreditasyonunun sağlanması amacıyla da çalışmalar yapılmaktadır. “Öğretmen yetiştirme programlarında öğretmen adaylarına kazandırılacak bilgiler, duygular ve beceriler onların mesleki yaşamdaki davranışlarının daha etkili olmasını sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Öğretmenlik mesleğini uygulayacak olan bu öğrencilere mesleğe yönelik tutumları sorularak kazandırılmak istenen tutumlar karşılaştırılıp olumsuz tutumları olumluya çevirebilecek uygulamalar ve eğitimler verilmelidir” (Üstüner, 2006:112).

Sullivan ve Glanz (2000) “teftişi, öğretimi geliştirmek ve öğrenci başarısını arttırmak amacıyla, öğretmenleri eğitim zeminine dâhil etme süreci olarak tanımlamıştır”. Blase ve Blase (2001) ise “teftiş, eğitim sürecinin kontrol edilmesi ve geliştirilmesidir. Bu bağlamda teftişin amacı, okul başarısını ve öğretimi geliştirmek, eğitimciler arasında demokratik çalışmalarını tesisle öğrenci başarısını artırmak ve eğitimsel eşitliği sağlamaktır demiştir.” “Eğitimde teftiş hizmetlerinin amaçlarını, her türlü eğitim ve öğretim faaliyetlerini denetlemek, değerlendirmek, aksayan yönlerini düzeltmek ve daha iyi hale getirilmeleri için gereken önlemlerin alınmasını sağlamak olarak açıklamak mümkündür. Günümüzde teftiş, geleneksel teftiş akımlarından sonra demokratik teftiş, modern teftiş, çağdaş teftiş, etkili teftiş gibi adlarla anılmaktadır” (Yalçınkaya, 1992: 32). “Okullarda uygulanan teftişin genel yaklaşımı, sınıf öğretimini gözlemleyerek, sınıf eğitimi geliştirmek, gözlemlenen bilginin analiz edilmesi ve öğretmenle gözlemcinin yüz yüze görüşmesi yönündedir” (Tracy, 1995:320). “Bu bağlamda, öğretmenleri ve müfettişleri denetleme programlarının içine katarak, onlara ihtiyaç duydukları becerileri geliştirmeleri ve etkili denetimsel uygulamaları sürdürmeleri sağlanmalıdır” (Wanzareand Costa, 2000: 51-52). Öğretmenin teftiş sürecine aktif ve etkin bir rol alması gerekir.

“Başarılı bir teftiş için, müfettişlerin belirli becerilere sahip olması gerekir. Bunlar, ana beceriler olarak teknik, beşeri ve kavramsal, alt beceriler olarak da geribildirim verme, planlama yapma, problem çözme, is verme ve takip etme, standart koyma, performans sorunlarını çözmedir. Bunun için, müfettişin denetim yapacağı alanda öğrenim yapmış, ayrıca teftiş türünün gerektirdiği bilgi ve hüneler kazanmış olması zorunlu görülür” (Taymaz, 2002: 50). Teftiş, bir örgütün yönetiminde birinci derecede önemlidir ve örgütün amaçlarını gerçekleştirmeye olumlu şekilde katkıda bulunmaları için, çalışanları teşvik etmekle ilgilenir” (Rue & Byars,1990: 6). Burada müfettişin üstlendiği model hükmedici olmaktan ziyade destekleyici, yardımcı ve paylaşımcı olmalıdır. “Wiles, (1963)’e göre, teftiş öğretmenlerin işlerini daha iyi yapabilmelerine yardım amaçlı bir hizmet eylemi olarak düşünüldüğünde, müfettişin fonksiyonu, öğretmenlerin tüm potansiyelini ortaya çıkarmak için yardım etmektir” (Akt: Özdemir, 2001:56). “Müfettiş, sadece hata arayan bir kişi görünümü vermemeli, hataları gelişmenin bir parçası olarak görmelidir. Hataları eleştirmeden daha çok, övgü ve kabul görmeyi yeğlemelidir” (Yalçınkaya, 1992: 37). “Müfettiş, her durumda öğretmenin yanında bulunduğunu, onunla aynı amacı gerçekleştirmeye çalıştığını sezdirmelidir. Bu ortamda oluşacak güven duygusu, her iki tarafın da duygu ve düşüncelerini birbirlerine açmalarına ortam yaratacaktır. Burada önemli olan öğretmeni bir şekilde teftiş sürecine katmaktır. Öğretmene teftiş sürecine katılma fırsatı verilmezse, teftiş katı ve kısır bir eylem olmaktan öteye geçemeyecektir” (Bursalıoğlu, 1987: 192). “Bu durumda öğretmen teftişe karşı olumsuz tutum geliştirebilir. Katılımla, astların düşüncesinin önemli olduğu ve buna ihtiyaç duyulduğu vurgulanır. Müfettiş, iyi yetişmiş ve seçkin bir alan uzmanı ve karar organına yakın bir görevli olarak, karar vererek değil, uygulamaya ilişkin doğru örnekler vererek yürütmeyi yönlendirebilir. Bu görevini yaparken de açıklama ve doğru davranışı tanımlama yöntemini kullanır” (Bilgen, 1990: 8).

“Eğitimde son gelişmeler müfettişin rol ve görevlerini değiştirmiş bulunmaktadır. Klasik müfettiş yerini idealist müfettişe, tavsiyeci müfettiş yerini yapıcı müfettişe bırakmıştır” (Öz, 2003:41). “Denetim hizmetlerinin başarılı bir biçimde yürütülmesinde, algının yeri gerçekten büyüktür. Çünkü öğretmenler denetim programlarına, denetmene ve onun statüsüne ilişkin algılarına göre tepkide bulunurlar. Benzer biçimde, denetmenler de öğretmenlere, kendilerine ve rollerine ilişkin algılarına göre işlevlerini yürütme eğilimindedirler” (Aydın, 1993:67). Taraflar arasında uyum ve işbirliği olduğunda, gelişim ve olumlu sonuçlar beklenebilir. Bu araştırmada müfettişlerin rehberlik, teftiş ve olumlu duygular geliştirmelerine ilişkin olarak, öğretmen tutumlarının ne olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, okulların 1. ve 2. kademedeki görev yapan öğretmenlerinin, ilköğretim müfettişlerinin rehberlik, teftiş ve olumlu duygular geliştirmesine ilişkin tutumlarını belirlemektir.

1. Öğretmenlerin, müfettişlerin yaptıkları rehberliğe ilişkin tutumları nedir?
2. Öğretmenlerin, müfettişlerin yaptıkları teftişe ilişkin tutumları nedir?
3. Öğretmenlerin, müfettişlerin olumlu duygular geliştirmelerine ilişkin tutumları nedir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma, Mersin ili, Erdemli ilçesine bağlı devlet ve özel okullarında çalışan öğretmenlerin, ilköğretim müfettişlerinin gerçekleştirdiği rehberlik, teftiş ve olumlu duygular geliştirmelerine ilişkin tutumları belirlemeyi amaçladığından, tarama modellerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama, geniş gruplar üzerinde yürütülen, gruptaki bireylerin bir olgu ve olayla ilgili görüşlerinin, tutumlarının alındığı, olgu ve olayların betimlenmeye çalışıldığı araştırmalardır (Karasar, 2006)

Çalışma Grubu

Bu araştırmada çalışma grubunun belirlenmesinde kolay ulaşılabilir örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Mersin ili, Erdemli ilçesinde bulunan, 3 ilkokul, 2 ortaokul ve 2 anaokulunda görevli olan toplam 129 öğretmen oluşturmaktadır.

Tablo 1: Yöneticilere İlişkin Kişisel Özelliklerin Dağılımı

	Değişkenler	f	%
Cinsiyet	Kadın	67	51,9
	Erkek	62	48,1
Mezuniyet	Ön Lisans	17	13,2
	Lisans	101	78,3
	Yük. Lisans	5	3,9
	Diğer	6	4,7
Yaş	20-28	16	12,4
	29-37	50	38,8
	38-46	46	35,7
	47 ve üzeri	17	13,2
Kıdem	1-10 yıl	48	37,2
	11-18 yıl	36	27,9
	19-25 yıl	31	24,0
	26+ yıl	14	10,9

Veri Toplama Aracı

Yapılan taramada, veri toplama aracı olarak, Sümbül ve İnandı (2005) tarafından geliştirilen “İlköğretim ve Lise Öğretmenlerinin, İlköğretim ve Bakanlık Müfettişlerine İlişkin Tutumlarını Belirlemeye Yönelik Ölçek” kullanılmıştır. Ölçeğin verileri, 196 1. ve 2. kademe öğretmeninden toplanmıştır. Ölçekte 1. Ve 2. kademe öğretmenlerinin, ilköğretim ve bakanlık müfettişlerine ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik 20 madde vardır. Ölçekte rehberlik, olumlu duygular geliştirme ve teftiş olmak üzere üç alt boyut vardır. Uygulanan ölçeğin verilerinin çözümü, beşli Likert derecelendirme ölçeği kullanılarak sayısallaştırılmıştır.

“Beşli ölçekteki dört aralık için (5-1=4) hesaplanan aralık katsayıları ise şöyledir (4/5=0,80): 1.00–1.79 “hiç katılmıyorum”, 1.80–2.59 “katılmıyorum”, 2.60–3.39 “kararsızım”, 3.40–4.19 “katılıyorum”, 4.20–5.00 “tamamen katılıyorum” aralıklarıdır. Ölçeğin bütünü için Cronbach Alpha katsayısı 0.93 dür. Alt boyutlardan, rehberlik için Cronbach Alpha katsayısı 0.89; olumlu duygular geliştirme için Cronbach Alpha katsayısı 0.85; teftiş için Cronbach Alpha katsayısı 0,78 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada ölçeğin tüm maddeleri bazında Cronbach Alpha katsayısı 0,92 olarak tespit edilmiştir. Bu da ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir (Gündüz, 2010).”

Verilerin Analizi

Çalışmada kullanılan “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin, İlköğretim Müfettişlerine İlişkin Tutumlarını Belirleme Ölçeğinden” elde edilen verilerin analiz edilmesinde uygun olan bir istatistik paket programı kullanılmıştır. Uygulanan ölçeğin verilerinin analizi, derecelendirme ölçeği kullanılarak sayısallaştırılmıştır. Verilerin yorumlanmasında, yüzde, frekans, aritmetik ortalama, standart sapma, tekniklerinden yararlanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmaya yapılan öğretmenlerden toplanan verilerin işlenmesi sonucu elde edilen bulgular ve bu bulguların yorumları yer almaktadır.

Tablo 2. Öğretmenlerin, İlköğretim Müfettişlerinin Yaptığı Rehberliğe İlişkin Tutumlarının Yüzde ve Frekansları ile Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Maddeler		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	\bar{x}	SS
1.Müfettişlerin bana yaptığı eleştirileri yapıcı buluyorum.	f	16	33	6	64	10	129	3,1473	1,24437
	%	12,4	25,6	4,7	49,6	7,8	100,0		
2.Müfettişleri, deneyimli eğitimciler olarak görüyorum.	f	20	29	16	50	14	129	3,0698	1,29413
	%	15,5	22,5	12,4	38,8	10,9	100,0		
3.Müfettişleri uyarılarını yararlı buluyorum.	f	7	21	8	74	19	129	3,5969	1,09344
	%	5,4	16,3	6,2	57,4	14,7	100,0		
4.Müfettişlerin uyarılarını yararlı buluyorum.	f	14	35	8	63	9	129	3,1395	1,21027
	%	10,9	27,1	6,2	48,8	7,0	100,0		
5.Müfettişleri çağdaş insanlar olarak görüyorum.	f	12	37	17	47	16	129	3,1395	1,22948
	%	9,3	28,7	13,2	36,4	12,4	100,0		
6.Müfettişleri bilgi kaynağı olarak görüyorum.	f	20	50	11	39	9	129	2,7442	1,23920
	%	15,5	38,8	8,5	30,2	7,0	100,0		
7.Müfettişleri rehber olarak görüyorum.	f	8	31	12	49	29	129	3,4651	1,25029
	%	6,2	24,0	9,3	38,0	22,5	100,0		
8.Müfettişler eğitim sisteminde kesinlikle bulunmalıdır.	f	19	50	7	32	21	129	2,8915	1,37068
	%	14,7	38,8	5,4	24,8	16,3	100,0		
9.Müfettişler sayesinde birçok şey öğrendim.	f	24	61	5	32	7	129	2,5116	1,20621
	%	18,6	47,3	3,9	24,8	5,4	100,0		
ORTALAMA								3,078381	1,237563

Tablo 2 incelemesinde öğretmenlerin, müfettişlerin yaptığı rehberliğe ilişkin genel tutumları, 3, 078381 aritmetik ortalama puanı ile “kararsızım” olmuştur. Öğretmenlerin tutumlarının bu şekilde olmasında, ilköğretim müfettişlerinin uygulamalarının hâlâ denetim yönünde olması, rehberliği ön plana çıkarmamalarının etkisi olduğu söylenebilir. Ayrıca öğretmenlerin denetime karşı olan doğal tepkilerinin etkisi olduğu da söylenebilir.

Öğretmenlerin “müfettişlerin uyarılarını yararlı buluyorum” maddesine en yüksek 3,5969 aritmetik ortalama puanı ve “müfettişleri rehber olarak görüyorum” maddesine 3,4651 aritmetik ortalama puanı ile “katılıyorum” yanıtını verdikleri görülmektedir. Öğretmenlerin bu tutumlarının sebebi müfettişlerden beklentilerinin fazla olması, öğretmenlerin sorunlarının çözümünde, yeni ve değişik uygulamalarda öğretmenlere yardımcı ve yol gösterici olarak görme arzusunun yüksek olması olarak söylenebilir. Yani öğretmenler sorgulayıcı ve yargılayıcı müfettiş profilini istememektedirler. En düşük katılımı ise 2,5116 aritmetik ortalama puanı ile “müfettişler sayesinde birçok şey öğrendim” maddesine göstererek “katılmıyorum” tutumunu göstermişlerdir. Bunun sebebi öğretmenlerin müfettişlerden yüksek beklentilerinin olmasına karşın müfettişlerin bu beklentileri karşılayamamaları, yıllardır süregelen denetimci ve yargılayıcı anlayışın son dönemdeki hızlı değişime ayak uyduramaması, değişimi yakalayabilecek kapasiteye sahip olmayan müfettişlerin, bilgilendirme konusunda yetersiz olmaları olabilir.

Tablo 3. Öğretmenlerin, İlköğretim Müfettişlerinin Yaptığı Teftişe İlişkin Tutumlarının Yüzde ve Frekansları ile Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Maddeler		Tutumlar					Toplam	\bar{x}	SS
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum			
15.Müfettişlerden yeterince saygı görüyorum.	f	13	32	15	40	29	129	3,3101	1,33345
	%	10,1	24,8	11,6	31,0	22,5	100,0		
16.Müfettişlerin kullandığı dilden hoşlanmıyorum.	f	11	29	8	47	34	129	3,4961	1,32361
	%	8,5	22,5	6,2	36,4	26,4	100,0		
17.Müfettişler bana çok yardımcı oluyorlar.	f	23	41	11	43	11	129	2,8295	1,29978
	%	17,8	31,8	8,5	33,3	8,5	100,0		
18.Müfettişler eğitim, öğretimden çok evraklarla ilgilenirler.	f	10	10	3	23	83	129	4,2326	1,27789
	%	7,8	7,8	2,3	17,8	64,3	100,0		
19.Müfettişler hak ettiğim sicil notunu verirler.	f	19	34	10	47	19	129	3,1008	1,34539
	%	14,7	26,4	7,8	36,4	14,7	100,0		
20.Müfettişler beni objektif olarak değerlendiriyorlar.	f	27	36	12	41	13	129	2,8217	1,34890
	%	20,9	27,9	9,3	31,8	10,1	100,0		
ORTALAMA								3,29845	1,321504

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmenlerin, müfettişlerin yaptığı teftişe ilişkin tutumları 3,29845 aritmetik ortalama puanı ile “kararsızım” yönünde olmuştur. Tutumun böyle olmasında,

ilköğretim müfettişlerinin teftiş uygulamalarında geleneksel anlayıştan sıyrılmayarak, durum tespitiyle alakalı olarak yargılayan şekilde üslup kullanmalarının etkisi vardır denebilir.

Öğretmenlerin “müfettişler eğitim-öğretimden çok, evraklarla ilgilenirler” maddesinde en yüksek 4,2326 aritmetik ortalama puanıyla “tamamen katılıyorum” yanıtını verdikleri görülmektedir. Müfettişler öğretmenlerin öğrencilerin gelişimi için yaptıkları çalışmaları incelerler. Öğretmenler öğrencilerin gelişimi için yaptıklarını kâğıt üzerine kaydetmeye pek özen göstermezler. Müfettişlerin de kısıtlı süre içinde öğretmenleri gözleyip, onların yaptığı çalışmaları evraklar boyutunda incelemeleri bu sonuca etki etmiş olabilir. Öğretmenlerin “müfettişlerin kullandığı dilden hoşlanmıyorum” maddesine 3,4961 aritmetik ortalama puanı ile verdikleri “katılıyorum” yanıtından, öğretmenlerin müfettişlerin üslubundan hoşnut olmadıkları ve iletişimde problem yaşadıkları söylenebilir. Bunda müfettişlerin otoriter ve yargılayıcı tavırları etkili olmuş olabilir. En düşük katılım 2,8217 aritmetik ortalama puanı ile “öğretmenler beni objektif olarak değerlendiriyor” maddesine olmuştur. Öğretmenlerin bu tutumunda müfettişlerin kısıtlı süre içinde denetlemelere dayanarak ve daha çok evrak üzerinden yaptıkları değerlendirmeler etkili olabilir.

Tablo 4. Öğretmenlerin, İlköğretim Müfettişlerinin Olumlu Duygular Geliştirmesine İlişkin Tutumlarının Yüzde ve Frekansları ile Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Maddeler		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum	Toplam	\bar{x}	SS
10.Müfettişleri seviyorum.	f	17	47	18	34	13	129	2,8372	1,24242
	%	13,2	36,4	14,0	26,4	10,1	100,0		
11.Müfettişleri değerli insanlar olarak görüyorum.	f	7	19	13	63	27	129	3,6512	1,12951
	%	5,4	14,7	10,1	48,8	20,9	100,0		
12.Müfettişlerle beraber vakit geçirmekten hoşlanırım.	f	26	50	15	28	10	129	2,5814	1,24811
	%	20,2	38,8	11,6	21,7	7,8	100,0		
13.Müfettişleri saygın kişiler olarak görüyorum.	f	5	23	14	61	26	129	3,6202	1,11239
	%	3,9	17,8	10,9	47,3	20,2	100,0		
14.Müfettişleri kendime yakın hissediyorum.	f	27	51	20	26	5	129	2,4651	1,14596
	%	20,9	39,5	15,5	20,2	3,9	100,0		
ORTALAMA								3,031008	1,175678

Tablo 4'e göre, yönetici ve öğretmenlerin müfettişlerin olumlu duygular geliştirmesine ilişkin genel tutumları 3,031008 aritmetik ortalamayla “kararsızım” olmuştur. Öğretmenlerin, müfettişler ile aynı ortamı kısıtlı olarak paylaşmaları, dolayısıyla da birbirlerini yeterince tanımamasının bu tutumun gelişmesinde etkili olduğu düşünülebilir. Olumlu duyguların gelişmesi için gerekli olan paylaşım ve etkin iletişimin yetersiz kaldığını söylenebilir.

Öğretmenler “müfettişleri değerli insanlar olarak görüyorum” maddesine en yüksek 3,6512 aritmetik ortalama ile “katılıyorum” demişlerdir. Bunda, müfettişlerin yönetici ve öğretmenlerin üzerinde bıraktığı olumlu etkilerden söz edilebilir. Müfettişler, sahip oldukları konum itibarıyla yönetici ve öğretmenlerden daha üst makamda, daha geniş yetkilere sahip olmasının, olumsuz yönleri olsa da öğretmenler için meslek büyüğü olmaları böyle bir tutumun oluşmasına sebep olabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada ilköğretim 1 ve 2. kademedeki görevli öğretmenlerin, müfettişlerin yaptığı teftiş, rehberlik ve olumlu duygular geliştirmelerine ilişkin tutumları ortaya konmaya çalışılmıştır.

Edinilen bulgularda, öğretmenlerin, müfettişlerinin teftiş, rehberlik ve olumlu duygular geliştirmelerine ilişkin genel tutumlarının “kararsızım” olduğu tespit edilmiştir.

Okulların 1. ve 2. kademesinde görevli öğretmenlerin, müfettişlerin rehberlik, teftiş ve olumlu duygular geliştirmelerine ilişkin tutumları belirleme amacıyla yapılan araştırmada, yönetici ve öğretmenlerin müfettişlerin rehberlik boyutuna ilişkin genel tutumları “kararsızım” şeklinde olmuştur. Burada, yönetici ve öğretmenlerin tutumları, daha çok “katılıyorum” veya “tamamen katılıyorum” şeklinde olması beklenen bir durumken, “kararsızım” olmuştur. Rehberlik, müfettişlerin çalışmaların özünü oluşturmaktadır ve müfettişlerin bu çalışmalarını ilkelere uygun olarak yapmaları gerekmektedir. Müfettişler konumu gereği, öğretmenlere en yakın konumdadırlar ve rehberlik çalışmalarını tatminkâr bir şekilde yapmaları gerekmektedir. Yönetici ve öğretmenler rehberlik hizmetinden tam anlamıyla faydalanmalıdır. Yargılayıcı, emir veren ve eleştiren tutum rehberlikle bağdaşmaz. Müfettişlerin yaptıkları rehberlik, öğretmenler tarafından benimsenmeli ve rehberliğe ihtiyaç duyulmaları sağlanmalıdır. “Bu gibi durumları gidermede, öğretmeni aydınlatmada ve doğru davranışa yönlendirmede rehberlik kaçınılmaz bir olgudur. Rehberlik aşamasında, öğretmeni veya okulu, çevrenin kuvvet yapısı karşısında incitmek, otoritenin kaynağını yoksullaştırır” (Bilgen, 2004: 46).

Öğretmenlerin, müfettişlerin yaptığı teftişe ilişkin tutumları “kararsızım” şeklinde olmuştur. Yapılan denetimin amacına ulaşabilmesi için ilköğretim müfettişlerinin bu süreçte, amaçlılık, planlılık, süreklilik, bütünsellik, nesnellik, açıklık, durumsallık ve demokratiklik gibi ilkeleri göz ardı etmeden – denetimin etkili olması için- bu ilkeleri tek tek uygulamak yerine birbirleriyle etkileşim içinde, neden-sonuç ilişkisi ile uygulamalıdır. Teftişler öğretmenlerin işlerini geliştirerek daha iyi yapabilmelerine yardımcı olmalı, öğretmenlerin özgürlükleri kısıtlamamalı, yaratıcılık, girişkenlik ve hevesleri engellememelidir. Denetlerken geliştirmek, eleştirirken öneride bulunmak, gerektiğinde uygulamalı olarak öğretim yapmak müfettişlerin öğretimsel liderliklerinin temel gerekliliklerindedir” (Pehlivan, 1998:250). “Günümüz eğitimcilerinin pek çoğuna göre de teftiş, eğitim sürecinden daha iyi ürün alabilmek için, bu süreci oluşturan üyelere rehberlik etmektir. Bu teftiş anlayışında müfettiş, öğretmenin güçlü yanlarını daha çok güçlendirme, yetersiz yanlarını yeterli düzeye çıkarmaya çaba harcamaktadır” (Bilir,1998: 91).

Öğretmenlerin, müfettişlerin olumlu duygular geliştirmelerine ilişkin tutumları da “kararsızım” olmuştur. Müfettişler olumlu duygular geliştirmek için, öğretmenlerin davranışlarında bazılarının duygusal olduğunu göz ardı etmeden, onların da sevgi ve saygıya layık olduklarını unutmuyarak, öğretmenlere karşı güven duygusunu geliştirmeli ve onlara dostça yaklaşmalıdır. Müfettişler öğretmenler ile iletişimlerini güçlendirerek denetim sırasında onların moral

durumlarını, çekincemelerini, korkularını göz önünde tutarak onların bu olumsuz duygularını yok etmeye çalışmalı ve gerekirse motivasyonlarını yükseltmelidirler. Müfettişlerin öğretmenlere karşı tuttukları olumlu tavırlar öğretmenlerin moral ve başarılarında etkili olur. Tam tersine yargılayan, kusur arayan, olumsuz rapor ve yaptırım vermeye hazır moddaki müfettiş, karşısında sürekli savunma durumundaki öğretmenleri bulacaktır. Bu da geliştirme ve düzeltme çabalarının boşa gitmesi demektir. “Yapılan araştırmalar, öğretmen moralinin, öğrenci başarısı üzerinde önemli etkilerinin bulunduğunu göstermektedir. Bu gerçekten hareketle, müfettişler, öğretmenlerde olumlu duygular geliştirecek ve onların moralini yüksek tutacak tutum ve davranış sergilemelidirler” (Gündüz, 2010).

Araştırma sonuçlarına dayanarak aşağıdaki öneriler getirilebilir:

1. Müfettişler, denetimlerde, rehberlik odaklı olmalı ve rehberliği de amaç ve ilkelerine uygun yapmalıdırlar.
2. Müfettişler, rehberlik çalışmalarında ve denetim faaliyetlerinde, karşı tarafta (yönetici öğretmen, personel vb.) olumlu duyguları geliştirecek tutum ve davranışlar sergilemelidirler.
3. Müfettişler, denetim ve rehberlik çalışmalarında, çağdaş ve güncel verilere uyumlu hareket etmelidirler.

Etik Metin

Bu makalede araştırma ve yayın etiği kuralları takip edilmektedir. Makale ile ilgili her türlü ihlalin sorumluluğu yazar/yazarlara aittir.

KAYNAKÇA

- Aydın, M. (1993). *Çağdaş eğitim denetimi*. Pegem Yayınları.
- Bilgen, N. (1990). *Örgüt iklimi: millî eğitim bakanlığı teftiş kurulu*. Türkiye ve Orta Doğu Amma İdaresi Enstitüsü Yayınları.
- Bilgen, N. (2004). *Teftişin işlevi: millî eğitim bakanlığı yeni bir teftiş anlayışı yapı ve işleyiş paneli*. Tem-Sen Yayınları.
- Bilir, M. (1998). *Çağdaş denetçi rolleri: ilköğretim müfettişleri semineri*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Bursalıoğlu, Z. (1987). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranışlar*. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Gündüz, Y. (2010). İlköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin ilköğretim müfettişlerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 1-23.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Özdemir, S., Yalın H. İ. & Sezgin, F. (2005). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Özdemir, T. (2001). *Çağdaş ve demokratik eğitimde teftiş*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Bolu, Türkiye.
- Pehlivan, İ. (1998). *Denetimde stres ve basıya çıkma yolları*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi.
- Rue, L. W. & Byars, L. L. (1990). *Supervision, key link to productivity*. Irwin Publishers.
- Sullivan, S. & Glanz, J. (2000). *Supervision that improves teaching strategies and techniques*. Corwin Press Inc.
- Sümbül, Ö. & İnandı, Y. (2005). İlköğretim ve lise öğretmenlerinin, ilköğretim ve bakanlık müfettişlerine ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik ölçek geliştirme çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 214-226

- Taymaz, H. (2002). *Eğitim sisteminde teftiş – kavramlar, ilkeler, yöntemler*. PegemA.
- Tracy, S. (1995). How historical concepts of supervision relate to supervisory practice today. *The Clearing House, ProQuest Education Journals*, 68(5), 320- 325.
- Üstüner, M., (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 45(45),109-127.
- Wanzare, Z. & Costa, J. L. (2000). Supervision and staff development: overview of the literature. *National Association of Secondary School Principals. NASSP Bulletin*, (84),47-54.
- Yalçınkaya, M. (1992). *Ortaöğretimde ders denetimi*. [Yayımlanmamış doktora tezi], Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.

EXTENDED ABSTRACT***Investigation of Attitudes of Primary School Teachers towards Primary Education Supervisors***

In the National Education Basic Law No. 1739, “Teaching is a specialty profession that takes on the education, training and related management duties of the State. Teachers are obliged to fulfill their duties in accordance with the aims and basic principles of Turkish National Education. Preparation for the teaching profession is provided by general culture, special field education and pedagogical formation. In order for them to gain the above-mentioned qualifications, it is essential to ensure that pre-service teachers receive higher education, regardless of their education level.” It is legally secured in its form. The definitions in this law draw the general boundaries of teaching.

The necessary specialization training for the teaching profession is provided by the education faculties within the universities. Teacher training undergraduate programs of education faculties are generally regulated by YÖK. In particular, studies are carried out to increase the quality and accreditation of education faculties. “The knowledge, emotions and skills to be gained to teacher candidates in teacher training programs should be arranged in a way that will enable their behaviors in professional life to be more effective. These students, who will practice the teaching profession, should be asked about their attitudes towards the profession, and the attitudes to be gained should be compared and practices and trainings should be given that can turn negative attitudes into positive” (Üstüner, 2006).

“Recent developments in education have changed the role and duties of the inspector. The classical inspector was replaced by the idealist inspector, and the advisory inspector was replaced by the constructive inspector” (Öz, 2003:41). “Perception has a great place in the successful execution of audit services. Because teachers react to supervision programs according to their perceptions of the supervisor and his/her status. Similarly, supervisors tend to carry out their functions according to their perceptions of teachers, themselves and their roles” (Aydın, 1993:67). When there is harmony and cooperation between the parties, development and positive results can be expected. In this study, it has been tried to reveal what the teacher's attitudes are regarding the inspectors' guidance, supervision and their development of positive emotions.

The aim of the research is to determine the attitudes of the teachers working at the 1st and 2nd level of the primary education inspectors towards guidance, inspection and developing positive emotions.

1. What are the attitudes of the teachers towards the guidance given by the inspectors?
2. What are the attitudes of the teachers towards the inspection made by the inspectors?
3. What are the attitudes of teachers towards the inspectors' development of positive emotions?

Since the research aims to determine the attitudes of teachers working in public and private schools in Mersin province, Erdemli district, towards the guidance, inspection and positive emotions carried out by primary education inspectors, descriptive survey model was used. Descriptive scanning is research conducted on large groups, in which the opinions and attitudes of the individuals in the group about a phenomenon and event are taken, and the phenomenon

and events are tried to be described (Karasar, 2006). In this study, easily accessible sampling technique was used to determine the study group. In this context, the study group of the research consists of 129 teachers working in 3 primary schools, 2 secondary schools and 2 kindergartens in Mersin province, Erdemli district in the 2017-2018 academic year. In the survey, the "Scale for Determining the Attitudes of Primary and High School Teachers towards Primary Education and Ministry Inspectors" developed by Sümbül and İnandı (2005) was used as a data collection tool. The general attitudes of the inspectors towards the guidance provided were "undecided" with an arithmetic mean score of 3.078381. It can be said that the fact that the practices of primary education inspectors are still in the direction of supervision and that they do not put guidance in the forefront have an effect on the teachers' attitudes in this way. In addition, it can be said that teachers' natural reactions to supervision have an effect. The attitudes of the teachers towards the inspection made by the inspectors were in the direction of "I am undecided" with an arithmetic mean score of 3,29845. It can be said that the primary education inspectors' use of a judgmental style related to due diligence, by not being able to get rid of the traditional understanding in their inspection practices, has an effect on this attitude. The general attitudes of the administrators and teachers towards the positive emotions of the inspectors were "I am undecided" with an arithmetic average of 3.031008. It can be thought that the teachers' limited sharing of the same environment with the inspectors, and therefore the fact that they do not know each other enough, is effective in the development of this attitude.

Teachers' attitudes towards the inspectors' development of positive emotions were also "undecided". In order to develop positive feelings, inspectors should develop a sense of trust towards teachers and approach them in a friendly manner, without ignoring that some of the teachers' behaviors are emotional and not forgetting that they are worthy of love and respect. By strengthening their communication with teachers, inspectors should try to eliminate their negative feelings and increase their motivation, if necessary, by taking into account their morale, hesitations and fears during the inspection. The positive attitudes of the inspectors towards the teachers are effective in the morale and success of the teachers. On the contrary, the inspector who judges, seeks fault, is ready to give negative reports and sanctions will find teachers who are constantly on the defensive. This means that development and correction efforts are wasted. "Research shows that teacher morale has significant effects on student achievement. Based on this fact, inspectors should exhibit attitudes and behaviors that will develop positive emotions in teachers and keep their morale high" (Gündüz, 2010).

Based on the research results, the following recommendations can be made.

1. Inspectors must be guidance-oriented in their inspections and must do so in accordance with their aims and principles.
2. Inspectors should exhibit attitudes and behaviors that will develop positive feelings on the other side (manager, teacher, staff, etc.) in their guidance and supervision activities.
3. Inspectors should act in accordance with contemporary and up-to-date data in their supervision and guidance work.

"International Journal of New Approaches in Social Studies - IJONASS" is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).